

UNIVERZITA KARLOVA
Fakulta sociálních věd
Institut komunikačních studií a žurnalistiky

POSUDEK MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

POZOR: V počítači vyplňujte pouze do šedivých políček!

Typ posudku („kliknutím“ zakřížkujte platnou variantu)

Posudek vedoucí(ho) práce   Posudek oponenta/ky

Autor(ka) práce

Příjmení a jméno: Hort Pavel

Název práce: Problematika fake news v současných médiích

Autor(ka) posudku

Příjmení a jméno: Jirák Jan

Pracoviště: IKSŽ

1. VZTAH SCHVÁLENÝCH TEZÍ A VÝSLEDNÉ PRÁCE („kliknutím“ zakřížkujte vybrané hodnocení)

		Odpovídá schváleným tezím	Odchyluje se od tezí, odchýlení je v práci zdůvodněné a je vhodné	Odchyluje se od tezí, odchýlení je v práci zdůvodněné, ale není vhodné	Odchyluje se od tezí, odchýlení není v práci zdůvodněné a není vhodné	Neodpovídá schváleným tezím
1.1	Cíl práce	☒	☐	☐	☐	☐
1.2	Technika práce	☐	☐	☐	☒	☐
1.3	Struktura práce	☐	☐	☐	☒	☐

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení vztahu tezí a práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

Cíl práce zůstal v podstatě zachován, technika se těžko posuzuje, protože byla v tezích charakterizována jen velmi obecně - ale slibuje alespoň nějakou komparaci, což diplomant rozhodně neprovedl. Práce se od tezí dost zásadně odchyľuje hlavně ve struktuře (např. vložení kapitoly 3 "Fake news z hlediska významu"), odchýlení nejsou nijak vysvětlena a jejich přínos pro výslednou práci je sporný (naopak vhodné je to, že autor upustil od úmyslu sledovat, "jaký je záměr autorů falešných zpráv" (viz teze).

2. HODNOCENÍ OBSAHU VÝSLEDNÉ PRÁCE

Vyplňujte písmeno na škále A – B – C – D – E – F (A=nejlepší, F= nevyhovující)

		Hodnocení známkou
2.1	Relativní úplnost zpracované literatury ke zvolenému tématu	B
2.2	Schopnost kriticky vyhodnotit prostudovanou literaturu a aplikovat ji	D
2.3	Úroveň zpracování materiálu, resp. zvládnutí techniky empirického výzkumu	E
2.4	Schopnost sestavit a použít soubor metod přiměřený cíli	F
2.5	Původnost práce, přínos práce k rozvoji oboru	C

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení obsahu výsledné práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

Autor evidentně provedl dosti obsáhlou rešerši literatury k tématu, nečiní však rozdílu mezi produkcí odbornou (ta se vyskytuje jen velmi sporadicky, např. Vybíral) a spíše osvětově aktivistickou (Mleziva, hoax.cz). Z té pak přejímá pojmy, které jsou oborově jasně zakotveny, někdy dokonce mají i svého autora (o němž diplomant zřejmě neví, viz "pseudoudálost", s. 6). Autor si v úvodu pokládá základní výzkumnou otázku, "jakými způsoby se projevují fake news v současných médiích". Ponechme pro tuto chvíli stranou neuchopitelnou šíři vymezení "současná média" (s. 3) a soustředme se na autozadání "jakými způsoby se projevují": to předpokládá postupy (metody) identifikace fake news a klasifikace způsobů jejich projevu. Takový postup ale autor nevyvinul a nepoužil. Společenskou relevanci tématu navíc opírá o výsledek ankety založené na sugestivní otázce (viz graf 1, s. 4). Jako jeden z cílů práce deklaruje, že se "pokusí objasnit také to, jak se lze ubránit mediální dezinformaci" - k tomu však práce nijak výrazně nesměřuje (kromě opakování některých pouček z aktivistických protidezinformačních webů). Metodologická nouze je asi nejvíce patrná v kap. 3 "Fake news z hlediska významu" - zde dipomant nabízí bez vazby k tématu práce etymologii pojmu (3.1) s řadou zásadních nepřesností, např. o slově "news" uvádí "později se objevovalo také v biblických překladech, ale jako rádiové či televizní

vysílání o nových událostech rozšířilo svoji definici až v roce 1923" (to se televizního vysílání mohlo týkat jen těžko), nebo konstatuje, že vedle "fake news" "...můžeme rozlišovat ještě soft news /.../ a hard news" (s. 15).

3. HODNOCENÍ KONEČNÉ PODOBY VÝSLEDNÉ PRÁCE

Vyplňte písmeno na škále A – B – C – D – E – F (A=nejlepší, F= nevyhovující)

		Hodnocení známkou
3.1	Logičnost struktury práce, podloženost závěrů	E
3.2	Zvládnutí terminologie oboru	D
3.3	Funkčnost, úroveň, přiměřenost poznámkového aparátu	C
3.4	Dodržení citační normy (pokud se v textu opakovaně objevují pasáže přejeté bez udání zdroje, hodnotte písmenem F. Pokud v textu zjistíte přejeté pasáže vydávané autorem neoprávněně za vlastní zjištění, nedoporučte práci k obhajobě a ve „zdůvodnění v případě nedoporučení“ navrhněte, aby s autorem/kou bylo zahájeno disciplinární řízení.)	B
3.5	Jazyková a stylistická úroveň práce (pokud je opakovaně porušována platná kodifikace pravopisné normy, hodnotte písmenem F)	D
3.6	Oprávněnost a vhodnost příloh, grafická úprava	C

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení podoby výsledné práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

Výsledný text nemá příliš soudržnou podobu: nesmějuje v logické návaznosti od vymezení problému (výzkumné otázky) přes výklad teoretických východisek a diskusi o metodách k vlastní analýze. Místo toho nabízí soubor relativně uzavřených výchozích výkladů, to o etymologii sousloví "fake news", jindy o "hoax", "fámě a městské legendě" či konspirační teorii. Práce se opírá o vcelku přijatelný poznámkový aparát, tvrzení bez odkazu se ale vyskytují ("Mnoho odborníků a profesionálních žurnalistů občanskou žurnalistiku spíše zpochybňuje", s. 8, "misinformace", s. 9, tamtéž pozn. 15 - u odkazu na VSS chybí konkrétní heslo, "Reklama se považuje za formu propagandy, která je ovšem placená", s. 12, tamtéž chybí odkaz u výkladu pojmu přesvědčování - ten je navíc velmi útržkovitý a zavádějící: např. prvky nátlaku v sobě skrývá každý persváze, zcela chybí otázka argumentace, zcela chybí odkazy u pojmů "městská legenda" a "městský mýtus", s. 22, nejznámější konspirační teorie také bez odkazu, s. 23, "v České republice, která je většinou ateistická", s. 25, ad.), vyskytuje se i odkazování z druhé ruky (Marlin přes Bittmana, s. 10). Text je místy stylisticky velmi neobratný - což vede formulacím problematickým ("V době elektronické komunikace šíří neprověřené a jinak klamavé zprávy především masová a síťová média", s. 7 - neprověřené ještě není klamavé, navíc tato formulace platí pro jakékoliv, tedy i ověřené, zprávy, "Charakteristickými znaky dezinformace jako druhu neetického klamání jsou například lež, přetvářka či podvod", s. 9), až vyloženě zavádějícím ("z pojmenování dezinformace jako jakési odnože informace", s. 5, "Těmito tendencemi je mediální obsah mystifikován", s. 6, "Fake news jsou často definovány také jako druh tzv. žluté žurnalistiky", s. 15). Text zřejmě prošel závěrečnou korekturou, technické nedostatky se vyskytují sporadicky (tzv. Northcliffovská revoluce, s. 7, "personální" místo správného "interpersonální", navíc čárka před "a bere", obojí s. 8, "terciální" - tady navíc užito nesprávně i věcně, s. 33).

4. SHRNUJÍCÍ KOMENTÁŘ HODNOTITELE/KY (celkové hodnocení výsledné práce, její silné a slabé stránky, původnost tématu a závěrů apod.)

Základním problémem předložené práce je naprostá neujasněnost teoretických a terminologických východisek a metodologických problémů spojených s jejich aplikací. Autor nepřistupuje k výzkumné otázce z jasně vymezené a dostatečně promyšlené perspektivy, jeho výklad je nahodilý a více než odborný text kvalifikační práce připomíná publicistický příspěvek. Jeho výklad obsahuje celou řadu předpokladů, které kriticky nereflektuje a z nichž některé jsou až naivní (například představa, že zvýšený výskyt nějakého slovního spojení je dokladem zvýšeného výskytu samotného jevu, viz formulace o výskytu fake news na s. 17: "To, že jde o nový specifický trend v současných médiích, můžeme vyzorovat v případě, že zkoumáme četnost samotného slovního spojení v internetovém vyhledávání .../.../... Tato data nám mimo jiné mohou sloužit jako potvrzení toho, že se fake news za posledních pár let staly celospolečenským fenoménem"). Autor se neubrání ani spekulativním a vlastní analýzou nepodloženým tvrzením, např. o nedostatečné výuce mediální gramotnosti (s. 17), o vlivu D. Trumpa či o příčinách ztráty důvěryhodnosti tradičních médií v USA (obojí s. 18). Některé z těchto výkladů jsou docela zajímavé (byť nepodložené), např. 4.3 "Sociální sítě", kde autor vysvětluje (byť zcela neterminologicky) vliv sítí na nastolování mediální agendy. Autor nedochází k vlastnímu pokusu o identifikaci zdrojů fake news, ale opírá se postup MV ČR a jeho CTHH při identifikaci tzv. dezinformančních webů, případně další servery (Manipulatori.cz, Demagog. cz ad.). Konstatuje-li diplomant "Všechny tyto servery nám mohou posloužit jako zdroj pro hledání konkrétních fake news" (s. 27), rezignuje tím na elementární principy kritického myšlení (a tabulka na s. 31 má díky tomuto postupu výběru - fake news bude to, co někdo, komu apriori věřím, označí jako fake news - předem jasný výsledek, pokud jde o četnost sdílení). V kap. 5 pak mluví o analýze a výběru fake

news k analýze, samotný postup a metodu práce však nepopisuje - relevance předložených zjištění je tak nejasná. Přes uvedené připomínky se domnívám, že předložený text splňuje základní nároky kladené na kvalifikační práce tohoto typu a doporučuji, aby diplomant měl možnost práci obhajovat (a v případě vskutku přesvědčivé obhajoby navrhuji hodnotit stupněm E).

5. OTÁZKY NEBO NÁMĚTY, K NIMŽ SE PŘI OBHAJOBĚ DIPLOMANT(KA) MUSÍ VYJÁDŘIT:

5.1	
5.2	
5.3	
5.4	

6. NAVRHOVANÉ CELKOVÉ HODNICENÍ PRÁCE („kliknutím“ zakřížkujte vybrané hodnocení)

A (výborně) B C D E F (nedoporučuji k obhajobě)

ZDŮVODNĚNÍ V PŘÍPADĚ NEDOPORUČENÍ

Datum: 7. 9. 2018

Podpis: .....

Hotový posudek vytiskněte, podepište a odevzdejte ve dvou kopiích na sekretariát příslušné katedry. Posudek nahrajte do SISu ve formátu PDF, nebo jej zašlete sekretářce příslušné katedry, která jej do SISu nahraje v zastoupení. Nevkládejte do SISu naskenované posudky s podpisem. V SISu musí být posudek bez podpisu.